

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PLz. ÚS 1/2025-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského podľa § 13 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **o zjednotení právnych názorov** IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky v uznesení č. k. IV. ÚS 181/2020-13 z 13. mája 2020 a odlišného právneho názoru III. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. III. ÚS 270/2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnokonformnému výkladu zákona, teda bez možnosti porušenia práv podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (primárne základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) zodpovedá záver, že procesnou premisou generujúcou fikciu vykonania zvyšku trestu zákazu činnosti podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona, ktorá znie „ak súd bez viny odsúdeného nenariadil do roka od uplynutia skúšobnej doby, že odsúdený zvyšok trestu vykoná“, sa má na mysli absencia včasného pozitívneho rozhodnutia o výkone zvyšku trestu zákazu činnosti podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona, teda rozhodnutia v neprospech odsúdeného.

Účinky fikcie nenastanú, ak rozhodnutie o vykonaní zvyšku trestu zákazu činnosti bolo v zákonnej lehote vyhlásené, aj keď do jej uplynutia nenadobudlo právoplatnosť, avšak len pri splnení podmienky, že v prípade podania sťažnosti proti dotknutému uzneseniu bolo rozhodnutie nadriadeného súdu o nej obsahovo zhodné (v neprospech odsúdeného).

O d ô v o d n e n i e :

I. Odlišné právne názory

I.1. Právny názor vyjadrený v uznesení č. k. IV. ÚS 181/2020-13 z 13. mája 2020:

1. Podľa právneho názoru uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 181/2020-13 z 13. mája 2020 je podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zjavne neopodstatnená ústavná sťažnosť odsúdeného pre porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) tým, že uznesením bolo podmiennečne upustené od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti so skúšobnou

dobou, ktorá uplynula 31. júla 2018, a následne súd prvého stupňa uznesením z apríla 2019 podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona nariadil vykonať zvyšok tohto trestu, pričom na sťažnosť odsúdeného súd druhého stupňa uznesením zo 6. augusta 2019, teda nie do roka od uplynutia skúšobnej doby, uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona nariadil, že odsúdený zvyšok trestu zákazu činnosti (o jeden deň kratšieho ako podľa uznesenia súdu prvého stupňa) vykoná.

2. Ústavný súd k tomuto právnomu názoru dospel na základe argumentu, podľa ktorého pri posúdení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba vychádzať zo skorších rozhodnutí (I. ÚS 121/2016, I. ÚS 522/2017, I. ÚS 150/2019), podľa ktorých pre ústavnú udržateľnosť postačuje, aby o neosvedčení sa odsúdeného v skúšobnej dobe podmieneného odkladu výkonu trestu alebo jeho zvyšku rozhodol súd prvého stupňa do roka od uplynutia skúšobnej doby. Nevyžaduje sa, aby o tom bolo v tejto dobe rozhodnuté aj nadriadeným súdom, ktorý rozhoduje o sťažnosti.

I.2. Právny názor, ku ktorému dospel III. senát v konaní sp. zn. III. ÚS 270/2024:

3. Ústavnou sťažnosťou v konaní sp. zn. III. ÚS 270/2024 sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o neosvedčení sa v skúšobnej dobe podmieneného upustenia od zvyšku trestu zákazu činnosti. Sťažovateľovi bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá na tri roky. Uznesením okresného súdu z januára 2020 bolo od výkonu zvyšku tohto trestu podmienene upustené a sťažovateľovi bola uložená skúšobná doba troch rokov, ktorá uplynula 18. januára 2023. Počas jej plynutia sa sťažovateľ dopustil priestupkov. Okresný súd preto uznesením z júna 2023 podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona sťažovateľovi nariadil vykonať zvyšok tohto trestu. Proti tomu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením z 1. februára 2024, teda po roku od uplynutia skúšobnej doby, krajský súd zamietol.

4. III. senát ústavného súdu v konaní sp. zn. III. ÚS 270/2024 dospel k záveru, že uznesenie nadriadeného súdu o sťažnosti proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorý rozhodol podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona, porušuje základné právo odsúdeného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak k tomuto rozhodnutiu došlo bez viny odsúdeného po viac ako roku od uplynutia skúšobnej doby podmieneného upustenia od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti a zároveň má toto rozhodnutie za následok, že odsúdený zvyšok trestu zákazu činnosti vykoná. Ak o sťažnosti proti uzneseniu súdu prvého stupňa podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona nadriadený súd bez viny odsúdeného nerozhodol do roka od uplynutia skúšobnej doby, má sa podľa § 70 ods. 2 a 3 Trestného zákona za to, že trest zákazu činnosti bol vykonaný dňom, keď rozhodnutie o upustení od vykonania zvyšku trestu zákazu činnosti nadobudlo právoplatnosť.

II. Zjednotenie odlišných právnych názorov

5. Pre riešenie problematiky je podstatné ustanovenie § 70 Trestného zákona a kontextuálne aj ustanovenia § 437 ods. 4, resp. § 415 až § 417 Trestného poriadku, v rámci výkladovej komparácie aj ďalšie ustanovenia Trestného zákona riešiace rovnorodé otázky.

6. *Výkon trestu zákazu činnosti sa nenariaďuje iným aktom než rozhodnutím o jeho uložení a formulácia „súd... nenariaďi... že odsúdený zvyšok trestu vykoná“ v § 70 ods. 3 Trestného zákona*

je negatívnym vyjadrením synonyma formulácie podľa odseku 1 označeného ustanovenia týkajúcej sa odsúdeného a ustanovujúcej, že „súd... rozhodne,... že zvyšok trestu vykoná“. Iná obsahová súvzťažnosť (znamenajúca prekročenie rozsahu rozhodovania podľa § 70 ods. 1 Trestného zákona na účel aplikácie odseku 3 označeného ustanovenia) odporuje charakteru predmetnej hmotnoprávnej úpravy, a to pri jej samostatnom výklade aj v kontexte obdobných úprav, ako bude objasnené v ďalšom obsahu tohto odôvodnenia. Pre výkon zvyšku trestu zákazu činnosti teda postačuje včasné (bez prekročenia lehoty podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona) vyhlásenie tomu obsahovo zodpovedajúceho rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým je v procesnej rovine súd vecne a miestne príslušný podľa § 437 ods. 4 poslednej vety Trestného poriadku. To platí bez potreby nadobudnutia aj právoplatnosti rozhodnutia o výkone zvyšku trestu zákazu činnosti v jednoročnej lehote podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona, ak však na základe podanej sťažnosti nedôjde k zrušeniu takého rozhodnutia nadriadeným súdom s konzekvenciou zmeny v neprospech odsúdeného.

7. Rozhodnutie (až) nadriadeného súdu v neprospech odsúdeného prichádza na účel výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti do úvahy ako nevyhnutné, resp. relevantné ako prvé v poradí, ak súd prvého stupňa rozhodol v prospech odsúdeného, teda že odsúdený sa v skúšobnej dobe osvedčil (§ 70 ods. 1 Trestného zákona), avšak na základe sťažnosti prokurátora nadriadený súd podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení v neprospech odsúdeného (zruší sťažnosťou napadnuté rozhodnutie a rozhodne vo veci sám). Také, teda obsahovo opačné rozhodnutie nadriadeného súdu, ktoré je spojené so zmenou v neprospech odsúdeného, je však už limitované lehotou podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona [pričom je právoplatné a vykonateľné už jeho vyhlásením podľa § 189 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku]. Pri prekročení lehoty podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona totiž nastane fikcia podľa označeného ustanovenia, ktorá je napojená na nerozhodnutie v neprospech odsúdeného včas, teda v jednoročnej lehote od uplynutia skúšobnej doby. Pre úplnosť možno dodať, že ak by došlo k zrušeniu rozhodnutia o osvedčení sa odsúdeného v spojení s postupom podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, celý cyklus rozhodovania by sa mal zopakovať, čomu však zabráni práve fikcia podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona, ak jednoročná lehota márne uplynie.

8. *Rozhodnutie podľa § 70 ods. 1 v súvzťažnosti s § 70 ods. 3 Trestného zákona je v súlade s jednotnou koncepciou úpravy Trestného zákona týkajúcou sa hmotnoprávných podkladov rozhodovania o splnení zo strany odsúdeného zákonných a súdom určených náležitostí v skúšobnej dobe podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody (§ 50 ods. 3), podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom (§ 52 ods. 1), podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody (§ 68 ods. 2), podmieneného upustenia od výkonu zvyšku trestu domáceho väzenia (§ 68b ods. 1), podmieneného upustenia od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti (§ 70 ods. 1), podmieneného upustenia od výkonu zvyšku trestu zákazu pobytu (§ 72 ods. 1) a podmieneného upustenia od výkonu zvyšku trestu zákazu účasti na verejných podujatiach (§ 72b ods. 1). Podľa označených ustanovení vždy ide o alternatívne vymedzené, teda v prospech alebo v neprospech odsúdeného orientované rozhodnutie súdu prvého stupňa, a to bez ohľadu na možnosť podania sťažnosti (s odkladným účinkom) proti takému rozhodnutiu, ktorá vyplýva, v nadväznosti na úpravu Trestného zákona, z Trestného poriadku. Na uvedené sa potom viaže potreba rozhodnutia vo verzii negatívnej pre odsúdeného v jednoročnej alebo dvojročnej lehote plynúcej od uplynutia príslušnej skúšobnej doby (§ 50 ods. 4 a 5, § 52 ods. 2 a 3, § 68 ods. 2 a 3,*

§ 68b ods. 3, § 70 ods. 3, § 72 ods. 3, § 72 b ods. 3 Trestného zákona); také rozhodnutie však nemusí byť do uplynutia kritickej lehoty aj právoplatné, ako je to popísané v predchádzajúcich dvoch odsekoch. Ako teda už bolo uvedené, rozhodnutie nadriadeného súdu negatívne pre odsúdeného, avšak rovnako v predmetnej lehote, prichádza ako nevyhnutné do úvahy pri nahradení opačne orientovaného rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to rozhodnutím nadriadeného súdu nepriaznivým pre odsúdeného podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

9. Uvedený výklad je nielen v rozhodovacej praxi dlhodobo stabilizovaný, ale aj ústavne konformný a neodporujúci žiadnemu zo základných práv odsúdených, pričom čiastkové formulačné rozdiely niektorých ustanovení o tom, že súd o výkone trestu alebo jeho zvyšku „rozhodne“, „urobí rozhodnutie“, alebo ho „nariadi“, neznamenaajú odchýlku od koncepčne zákonom nastoleného modelu rozhodovania v situáciách rovnakého druhu (rozhodnutie o osvedčení sa v skúšobnej dobe s alternatívou fikcie osvedčenia sa v prípade odsúdeným nezavinenej nečinnosti súdu, v opačnej a vzájomne sa vylučujúcej verzii ide o rozhodnutie o výkone predmetného trestu, resp. jeho zvyšku).

10. Na dokreslenie ústavnej udržateľnosti prezentovaného výkladu, pri vecne orientovanom materiálnom porovnaní platí (*a maiori ad minus*), že *ak nie je z hľadiska právnej istoty odsúdeného po uplynutí skúšobnej doby podmiennečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody (s probačným dohľadom) a po uplynutí skúšobnej doby určenej pri podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody potrebné pozitívne rozhodnúť o výkone trestu odňatia slobody (jeho zvyšku) do uplynutia následnej zákonom ustanovenej lehoty (aj) právoplatne (teda vrátane márneho uplynutia lehoty na podanie sťažnosti, resp. vrátane sťažnosť zamietajúceho rozhodnutia nadriadeného súdu v prípade jej podania), nie je taká požiadavka, z hľadiska právnej istoty odsúdeného vo vzťahu k výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti, teda neporovnateľne menej represívnej sankcie, výkladovo vyvoditeľná ani pri rozhodovaní o výkone zvyšku takého trestu (vo verzii negatívnej pre odsúdeného, teda implikujúcej vykonanie zvyšku trestu zákazu činnosti).*

11. Aj v prípadoch označených v predchádzajúcom odseku, ktoré sa týkajú trestu odňatia slobody, súd prvého stupňa síce „urobil rozhodnutie“ (§ 50 ods. 5 Trestného zákona), resp. „rozhodol“ (§ 68 ods. 4 Trestného zákona) v neprospech odsúdeného, avšak nie právoplatne a vykonateľne, keďže proti jeho rozhodnutiu je prípustná sťažnosť s odkladným účinkom (§ 417 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku). Znamená to, že také rozhodnutie v prípade podania proti nemu sťažnosti nevyvoláva bez rozhodnutia o podanej sťažnosti účinky znamenajúce vykonanie trestu odňatia slobody, resp. jeho zvyšku, napriek tomu však fikcia osvedčenia sa podľa § 50 ods. 5 Trestného zákona, resp. fikcia výkonu celého trestu odňatia slobody podľa § 68 ods. 4 Trestného zákona nenastane, ak aj nadriadený súd rozhodne obsahovo zhodne, aj keď po uplynutí príslušnej lehoty.

12. Obdobne o výkone, resp. o nariadení výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti, teda v neprospech odsúdeného, rozhoduje podľa § 437 ods. 4 Trestného poriadku súd, ktorý vo veci konal v prvom stupni, pričom odkazom tohto ustanovenia na § 415 až § 417 (teda aj § 417 ods. 3) Trestného poriadku je proti takému rozhodnutiu prípustná sťažnosť s odkladným účinkom, ktorá v prípade jej podania neumožňuje až do rozhodnutia nadriadeného súdu začatie plynutia zvyšku trestu zákazu činnosti. Zjednodušene, aj v tomto prípade ide o modelovo štandardný rozhodovací proces, či už súd rozhodne, že „sa zvyšok trestu zákazu činnosti vykoná“, alebo že „nariaduje výkon zvyšku trestu zákazu činnosti“. Ako pritom už bolo vysvetlené, nie je materiálny dôvod (práve

naopak) na úvahu, že by aplikačné dôsledky mali byť v oboch popísaných situáciách odlišné a vo vzťahu ku chronologickým aspektom rozhodovania súdu prísnejšie vyložené pri rozhodovaní o výkone „len“ zvyšku trestu zákazu činnosti (oproti trestu odňatia slobody).

13. *V súhrne z prezentovaných okolností rezultuje, že zákonná úprava má charakter lex imperfecta len ako formulačná nejednotnosť, ktorá je však na báze materiálnej komparácie eliminovaná s jednoznačným, obsahovo homogénnym výsledkom.*

14. Z predchádzajúceho obsahu tohto odôvodnenia zároveň vyplýva aj opačný účinok, ktorý vyznieva ako „druhá strana mince“ v prospech odsúdeného. Ak totiž súd prvého stupňa rozhodol o osvedčení sa odsúdeného v skúšobnej dobe určenej pri podmienenom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti (§ 70 ods. 1 Trestného zákona), pričom prokurátor podal proti takému uzneseniu sťažnosť v neprospech odsúdeného, nemôže byť účinok osvedčenia sa (fikcia výkonu trestu zákazu činnosti spätne podľa § 70 ods. 2 Trestného zákona) zvrátený rozhodnutím nadriadeného súdu po lehote podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona. Jej márnym uplynutím (bez vyhlásenia opačne vyznievajúceho rozhodnutia nadriadeným súdom ako náhrady sťažnosťou napadnutého uznesenia, teda bez vyhlásenia rozhodnutia znamenajúceho vykonanie zvyšku trestu zákazu činnosti) totiž nastáva označená fikcia zo zákona „rovnako“. V takom prípade potom nadriadený súd sťažnosťou napadnuté rozhodnutie zruší bez svojho vlastného vecného rozhodnutia alebo vrátenia veci súdu prvého stupňa na nové konanie, pričom skonštatuje účinky predmetnej fikcie (takto má procesnokonformne postupovať, aj ak by inak po uplynutí dotknutej lehoty sťažnosť zamietol).

15. Inými slovami, *len pre odsúdeného negatívne rozhodnutie vyhlásené v kritickej lehote, aj keď neprávoplatné, môže vyvolať výkon zvyšku trestu zákazu činnosti. Absencia akéhokoľvek včasného rozhodnutia, ako aj absencia včasného rozhodnutia o vykonaní zvyšku trestu zákazu činnosti, ktorá je spojená s vyhlásením opačne vyznievajúceho rozhodnutia (o osvedčení sa odsúdeného), generuje fikciu podľa § 70 ods. 3 Trestného zákona. Aj tento „protismerný“ vyvažujúci aspekt vylučuje v riešenej situácii konštatáciu porušenia základných práv odsúdeného ustálenou aplikačnou praxou, ktorá je v súlade s výrokom tohto uznesenia.*

16. Ako už bolo uvedené, taký záver platí aj preto, že trest zákazu činnosti a jeho zvyšok začína plynúť právoplatnosťou rozhodnutia o jeho uložení, resp. výkone, a nenariaďuje sa tak, ako sa nariaďuje trest odňatia slobody a jeho zvyšok (§ 408 Trestného poriadku). *Nie je preto dôvod na favorizáciu textácie o nenariadení výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti na úkor účelu § 70 ods. 3 Trestného zákona a jeho začlenenia do systematiky úpravy obdobných inštitútov súvisiacich s výkonom jednotlivých druhov trestov.* Práve v tom spočíva relevancia ústavnokonformného výkladu prezentovaného týmto uznesením, ktorý zároveň zvýrazňuje *určitosť momentu aktivácie sankcie nekonania súdu prostredníctvom fikcie ustanovenej v prospech odsúdeného*, a to oproti prakticky problematickej procesnej chronológii v prípade potreby rozhodnutia v dotknutej lehote aj nadriadeného súdu. Ak by mala platiť naostatok označená alternatíva, muselo by sa to odraziť v zákonnej úprave, obdobne ako v § 76 ods. 3 prvej vete Trestného poriadku v súvislosti s lehotou väzby.

17. Zároveň platí, že ak dotknutá hmotnoprávna úprava už primárne počíta pri vyvolaní určitého účinku s (až) právoplatným rozhodnutím, uvedie to výslovne, tak ako v prvej časti vety v § 70 ods. 3 Trestného zákona (časový moment, na ktorý sa viažu účinky fikcie výkonu celého trestu

zákazu činnosti), čo v záverečnej časti vety (o nariadení výkonu zvyšku trestu) nie je vyjadrené. Samozrejme, rozhodnutie, na základe ktorého sa zvyšok trestu zákazu činnosti vykoná, musí v konečnom dôsledku nadobudnúť právoplatnosť, keď navyše také uznesenie nie je predbežne vykonateľné.

18. V konečnom dôsledku a nad rámec vlastných úvah ústavného súdu, ako reflektujú aj tvorcovia obsahovo opačného právneho názoru, koncepčná zmena modelu rozhodovania o predmetnej otázke (oproti skoršiemu zneniu zákona) nie je prítomná v sprievodných legislatívnych materiáloch (dôvodovej správe) k rekonštrukcii Trestného zákona účinnnej od 1. januára 2005, rovnako absentuje v komentárovej literatúre, ktorá prezentuje práve opak, teda nezmenenú aplikačnú pozíciu.

19. Rozhodovanie v súlade so zákonom nemôže zasiahnuť do základných práv a slobôd, pričom problém nesúlady právnych predpisov nebol v tomto prípade indikovaný. Preto bolo potrebné odobrať výklad zákona prezentovaný týmto uznesením (v jeho výroku a odôvodnení), ktorý podporuje obsahovo mu zodpovedajúce rozhodnutia o predmetnej otázke.

20. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripájajú k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko, ktoré sa týka výroku a odôvodnenia, sudcovia Robert Šorl a Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2025

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky